

Telegraful Român

Biblioteca Orășenească
"Stefan Gheorghiu"

Sibiu
Str. Barițiu 5

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Insertiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

50 de ani de la moartea mitropolitului Ioan Mețianu

La 3 februarie 1966 se împlinesc 50 de ani de la moartea unuia din urmașii lui Andrei Șaguna în scaunul mitropolitan al Ardealului: arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu. Se cuvine dar, să arătăm în câteva rânduri viața și faptele sale mai de seamă.

S-a născut în 9 mai 1828 în Zărnești, unde tatăl său era învățător și cantor. A învățat carte în satul său, apoi la liceele din Brașov și Cluj și teologia la Sibiu. A îndeplinit mai întâi slujba de protonotar în Bran și Zărnești. În 1853 a fost ales preot în Zărnești, fiind hirotonit de Andrei Șaguna. În 1858 a fost ales administrator protopopesic al Branului cu sediul la Zărnești, iar în 1860 a fost hirotesit protopop.

Rămânând văduv, în 1873 a candidat de episcop la Arad, dar a fost ales arhimandritul Miron Romanul. În schimb, la 30 iunie 1874 e ales în locul acestuia ca vicar al Consistorului ortodox român din Oradea Mare. N-a rămas aici decât scurtă vreme, căci la 28 noiembrie 1874 Congresul Național Bisericesc al Mitropoliei ardelenne — ținut chiar sub președinția lui Mețianu — a ales ca mitropolit al Ardealului pe episcopul de Arad — Miron Romanul. În locul rămas vacant a fost ales ca episcop la Arad protopopul Ioan Mețianu, la 3/15 februarie 1875. S-a călugărit în curind la mănăstirea Hodoș-Bodrog, fără ca să-și schimbe numele de botez, iar la 11 aprilie 1875 a fost hirotonit ca episcop în biserica mitropolitană din Sibiu de către mitropolitul Miron Romanul și episcopul Ioan Popasu de la Caransebeș. La 15 aprilie a fost înscăunat ca episcop la Arad. Aici a lăsat realizări frumoase, mai ales pe plan gospodăresc. Astfel, ridică o nouă clădire pe seama Institutului teologic și a școlii pedagogice. În 1877 înființează un fond preoțesc, din care se dădeau împrumuturi preoților, precum și pensii văduvelor de preoți. În același an pune bazele foii eparhiale „Biserica și școala”, care a apărut apoi fără întrerupere peste 70 de ani, iar în 1879 înființează din banii săi o tipografie eparhială. S-a îngrijit de viața religios-morală a păstoriților săi, cercetînd aproape toate parohiile din eparhie, slujind și predicînd în fiecare din ele. S-a îngrijit apoi de ridicarea de noi lăcașuri de închinare și de renovarea celor vechi, de înmulțirea numărului școlilor confesionale primare, gimnaziale, etc.

După o activitate așa de rodnică de aproape un sfert de veac în fruntea Eparhiei Aradului, Dumnezeu l-a chemat la vrednicia și mai mari. Murind mitropolitul Miron Romanul, la 4/16 octombrie 1898, Congresul național bisericesc al mitropo-

liei ardelenne, întrunit la Sibiu, în 19/31 decembrie 1898, a ales ca arhiepiscop pe Ioan Mețianu. A fost înscăunat la 28 februarie (12 martie 1899). Deși a ajuns mitropolit la vîrsta de 70 de ani, totuși a desfășurat la Sibiu o activitate gospodărească deosebit de rodnică. Astfel, îndată ce s-a urcat pe scaunul vlădicesc a publicat concurs pentru zidirea catedralei mitropolitane. Pînă atunci mitropoliții Ardealului slujeau într-o mică biserică grecească, pe locul catedralei actuale. Sinodul eparhial întrunit în 1900, la stăruințele mitropolitului, a respins trei propuneri pentru locul de zidire a catedralei și a hotărît ca ea să se ridice pe locul bisericii grecești, care era în „cetate”, urmînd să se demoleze împreună cu ea și cîteva case din jur, proprietăți ale Arhiepiscopiei. Sinodul din 1901 a hotărît — tot la stăruințele mitropolitului — să se adauge două turnuri la planul bisericii, care era făcut după modelul catedralei Sfintei Sofia, al patriarhiei ecumenice din Constantinopol. La 5 august 1902 mitropolitul a pus temelii catedralei, a cărei construcție a durat pînă în 1906. Cheltuielile au fost suportate din fondul pentru zidirea catedralei, inițiat încă sub Șaguna și din daniile tuturor preoților și a multor credincioși din Arhiepiscopie. Pictura iconostasului și a cupolei a făcut-o pictorul Octavian Smighelschi, restul făcîndu-se abia în zilele noastre. Sfințirea ei s-a făcut la 30 aprilie/13 mai 1906 de către mitropolitul Ioan Mețianu și episcopul Ioan Papp de la Arad.

Tot pe plan gospodăresc amintim și ridicarea actualei clădiri a Institutului Teologic din Sibiu, în 1913—14, prin adaptarea și mărirea casei cumpărate de Andrei Șaguna, care servea încă din vremea sa în acest scop. S-au cumpărat o serie de imobile pentru Arhiepiscopie, s-au înmulțit fondurile și fundațiunile. În cuprinsul Arhiepiscopiei sub păstoria sa au fost înălțate numeroase lăcașuri de închinare și școli primare, gimnaziale, confesionale, etc.

Ce cade să amintim că în cursul păstoririi sale au fost trimiși la studii superioare o seamă de tineri absolvenți ai Institutului Teologic din Sibiu, cu burse oferite de Consistor. De asemenea au fost numiți cîțiva profesori noi la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, care au desfășurat o intensă activitate didactică și publicistică, avînd și mai tîrziu rosturi de seamă în viața noastră culturală și bisericască. Între aceștia se numără: Timotei Popovici, Vasile Stan, Aurel Crăciunescu, Nicolae Bălan, Ioan Lupaș, Pavel Roșca, Silviu Dragomir ș. a. În 1907 profesorul Nicolae Bălan apus bazele

„Revistei Teologice”, cu colaborarea colegilor săi de la Institut și a unor preoți din Arhiepiscopie. Dintre colaboratorii mitropolitului la Consiliul Arhiepiscopesc — care l-a ajutat mult în munca sa — amintim pe învățatul vicar arhimandritul Ilarion Pușcariu, membru al Academiei Române și pe asesorii (consilierii) Nicolae Ivan, Miron Cristea, Matei Voileanu și Lazăr Triteanu.

Sub păstoria lui Ioan Mețianu au avut loc cîteva manifestări culturale bisericesti ale românilor ortodocși din Ardeal. Între acestea se numără serbările din 1909 prilejuite de împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Andrei Șaguna și cele din 1911, la împlinirea a 100 de ani de la înființarea primului seminar teologic al Bisericii ortodoxe din Ardeal, actualul Institut Teologic de grad Universitar din Sibiu. Mitropolitul Ioan Mețianu a murit în 21 ianuarie/3 februarie 1916, la patriarhala vîrstă de 88 de ani, fiind înmormîntat în cimitirul Iosefin de la biserică zisă din Groapă din Sibiu.

Deși au existat și multe nemulțumiri în cursul păstoririi sale, totuși cele două ctitorii de seamă ale sale din Sibiu: catedrala și Institutul, îl așează la loc de cinste între vlădicii ortodocși ai Ardealului.

M. Păcurariu

Impresii din Iași

Cu adîncă emoție am pășit în Iași, străveche răscruce a drumurilor de negoț, vechi focar de cultură și știință, capitală a Moldovei de pe vremea lui Lăpușneanu (1565), orașul „Unirii”, bogat în monumente și amintiri istorice, unde au stat și lucrat marele Eminescu și neîntrecutul povestitor Creangă, apoi „acel rege al poeziei, veșnic tînăr și feric”, Alecsandri, Topîrceanu, Sadoveanu.

Așezat pe malul Bahluiului și răsîrat pe șapte coline, ceea ce l-a făcut pe episcopul italian, Bandinus, în veacul al XVII-lea, să-l asemene cu Roma, notînd: „Quasi nova Roma appare”, a exercitat și exercită și azi o puternică forță de atracție pentru toți cei ce trec prin Moldova.

În fața atîtor „minunății” ce ne solicitau într-unul interes, ne-am aflat în situația delicată de a opta pentru unele și a amîna pe altele pentru o altă ocazie. Din marea dificultate am ieșit totuși datorită hotărîrii ferme a întregului grup de a proceda metodic, căutînd mai întîi să cunoaștem Iașul cel nou și apoi să poposim și la monumentele pline de vrajă a vechiului Iași...

De altfel încă înainte de a intra în oraș am luat cunoștință de „noul” Iași, văzînd impunătoare construcții ale Fabricii de antibiotice, cu bun renume și în Europa, iar pe vechiul drum al Păcurarilor, am văzut noile blocuri — un întreg cartier — ce s-a ridicat în locul ruinelor

(Continuare în pag. 2)

Impresii din Iași

(Urmare din pag. 1)

lăsate de război. Insuși bătrînul Bahlui a fost întinerit și mult „ferchezuit”. Cartierele Nicolina și Socola, încintă pe oricine, ca și silozurile Fabricii de uleiuri — cea mai mare din țară —; apoi Fabrica de mobilă și „Țesătura”. Nu poți să nu admiri noile realizări din Iași, cum sînt și Casa de cultură a tineretului și studenților, mulțimea de institute speciale, ca cel poli-tehnic, agronomic, de cercetări chimice, ca și complexul studențesc.

Cea mai elocventă ilustrare a ritmului de dezvoltare urbană însă ni-l oferă: Piața Unirii — unde se întîlnesc o mulțime de străzi — și unde s-a înfăptuit un ansamblu arhitectonic unitar, alcătuit din blocuri de 6—8 nivele, pardosit cu dale, în care se înscriu interesante figuri în mozaic, cum e capul de bour — vechea stemă a Moldovei — alătura de tractor. Peluze înflorate încintă ochiul, iar statuia impunătoare a lui Alex. I. Cuza, îți încintă sufletul.

Incepem vizitarea vechiului Iași cu Universitatea, ce poartă numele lui A. I. Cuza. De acolo intrăm în grădina Copou și ne oprim la „teiul” lui Eminescu și la obeliscul cu cei patru lei. Admirăm busturile atîtor „oameni aleși”, care ne aduc aminte de spusa cronicarului că „nasc și în Moldova oameni”. Ne deplasăm apoi cu mașina, ca să cîștigăm timp, în cartierul Ticău, unde vizităm vestita bojdeucă a lui Creangă. De aici am avut și o minunată vedere a podgoriilor din jurul Iașilor. În așteptarea orei de acces în Palatul culturii ne oprim în fața statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare — sculptată în bronz de francezul E. Frémiet, și care ne amintește de statuia tot ecvestră a lui Matia de la Cluj. Contemplăm apoi silueta sveltă și monumentală a Palatului Culturii cu turnurile lui impunătoare, construit în stil gotic flamboyant, la începutul veacului nostru, pe ruinele fostei curți domnești. Am fost plăcut surprinși, auzind sunetele Horii Unirii, cînd orologiul din donjonul central a bătut ceasurile.

Am intrat în palat și am vizitat sălile cu mărturii din toate perioadele istoriei noastre. Ne-am urcat apoi și am vizitat galeriile de artă ale marilor maeștri străini și români. Într-o sală, în care sînt expuse lucrări de ale marelui N. Grigorescu, un vizitator nemaiputîndu-și stăpîni admirația în fața unui „car cu boi”, a întrerupt liniștea, zicînd:

— „Fiți atenți! Boii aceștia pare că sînt vii. De ori unde te-ai afla ei te privesc. Pe măsură ce înaintam, ei mă urmăreau și pare că se întorceau după mine cu car cu tot. Încercați!”.

Experiența s-a făcut pe loc și întregui grup a avut sentimentul copleșitor pe care îi-l dă opera de artă a unui mare geniu. E cea mai frumoasă amintire cu care plecăm din Iași.

În apropierea palatului am vizitat biserica St. Nicolae, zis domnească, fiind că a fost a curții. E o veche ctitorie a lui Ștefan cel Mare, plină de eleganță și care păstrează liniile caracteristice stilului arhitectonic ce a înflorit în Moldova în sec. XV și la începutul celui următor. Peste drum de această biserică am privit casa luminatului mitropolit Dosoftei.

Cu mare nerăbdare ne-am îndreptat spre acea „bijuterie arhitectonică” care e biserica Trei-Ierarhi sau a Trisfetitelor, celebra ctitorie a lui V. Lupu, despre care arhitectul francez, Leconte de Nouy scria în 1904 că e „unul din cele mai interesante și curioase edificii religioase din Europa”. Frumusețea acestui monument — în afară — constă în ansamblul elementelor decorative originale, bogate și variate — cele 30 benzi ce acoperă exteriorul pînă sus la baza patrată a turlelor, au înfățișarea unei adevărate broderii în piatră. În interior surprizele nu sînt

mai puține. Catapeteasma e din marmoră de Carrara, bronz aurit, smalt și mozaic. De altfel această biserică, a fost în întregime aurită. Cantitatea de aur folosită a fost atît de mare, încît Paul de Alep socotește că tătarii năvălitori pentru a și-l însuși, ar fi dat foc cu paie, ținînd în jurul zidurilor vase în care curgeau picăturile de aur topit. Am privit și noi nișa în care au fost depuse moaștele cuv. Paraschiva. În această biserică odihnesc, pe lingă osemintele ctitorilor și cele ale lui D. Cantemir și Alexandru I. Cuza. Am trecut apoi și în „sala gotică” în care s-a ținut sinodul din 1642 și se păstrează ceea ce a rămas din vechea pictură a bisericii. E important Trei-Ierarhi și pentru școala și tiparnița ce a fost aici. După ce am aflat de obiectele prețioase și am văzut atîtea lucruri minunate nu ne-am mirat de loc, pentru ce călătorul turc, Evlia Celebi, în fața mănăstirii lui „Lupu Bei” a „rămas cu degetul în gură”, cum singur mărturisește.

La catedrala Mitropoliei, așa de frumos restaurată de I.P.Sf. Mitropolit Iustin, am fost mult impresionat de monumentalitatea ei, străjuită de patru turle înalte. Cele două ansambluri de coloane înalte de la fațada dinspre apus, ne-au amintit de modelul construcțiilor Empir-rusesc. În interior am admirat pictura lui Tătărescu și ne-am plecat în fața raclei cuv. Paraschiva „lauda Moldovei”. Ne-am bucurat că la Mitropolie am avut drept „ghid” pe însuși P. Cuv. Păr. vicar I. Crăciunaș, care cu multă amabilitate ne-a dat toate explicațiile de lipsă și ne-a condus, arătîndu-ne noile construcții. Ne-a plăcut în deosebi sala festivă mare și luxoasă, numai potrivită pentru destinația ei...

Nu puteam să nu vizităm și biserica Golia, așa de mult admirată de țarul Rusiei, Petru cel Mare, pentru cele trei stiluri ce se îmbină în această construcție și anume: stilul bizantin, vizibil în planul general al clădirii, stilul rusesc, în felul de construcție al bolților și stilul baroc, care a inspirat fațadele cu coloane ancastrate și încheiate prin capiteluri lucrute. Ea are în total 5 turnuri, din care patru sînt așezate în linie, ceea ce îi dă un aspect specific, aparte, ce nu se uită ușor. Biserica a fost începută de logofătul I. Golia, iar V. Lupu numai a restaurat-o. Aici a locuit un timp și diaconul Creangă.

Zidul împrejmuitoar masiv, pentru trăinicia lui, a dat naștere expresiei „cît zidul Goliei”. Impunător e și turnul prismatic de la intrare, unul din cele mai înalte din țară. Ne-am urcat și noi în el, fiind fericiți căci din înălțimea lui ni s-a deschis o largă priveliște asupra orașului.

Fiindcă timpul nu ne-a mai permis să vizităm și mănăstirile Cetățuia și Galata, ctitoriile lui Duca-Vodă și P. Schiopul, ne-am mulțumit să vizităm „Muzeul Unirii” — o înaltă școală de patriotism — Teatrul Național, Biblioteca centrală universitară „M. Eminescu”, care ne-a uimit prin interiorul ei așa de luxos...

Dintre statuile care împodobesc Iașul, în afară de cele deja amintite, atenția ne-a fost reținută și de cea a lui Miron Costin. E o lucrare impunătoare și echilibrată. Autorul ei, sculptorul N. Hegel a reușit să redea minunat caracterul plin de înțelepciune și bărbăție a bătrînului cronicar. Contemplîndu-i chipul ne-am amintit nu numai de frumosul răspuns dat vizirului, dar și de un vers al lui, care cuprinde un mesaj valabil și azi, care pentru adevărul ce-l exprimă, îl reproducem:

Cine-și face zid de pace, turnuri de frăție
Duce viață fără greață într-a sa bogăție.

Că-i mai bună dimpreună viața cea frățească
Decît rîca, care strică oaste vitejească.

A. Radu.

Pomenirea mitropolitului IOAN MEȚIANU

La 3 februarie 1966 s-a împlinit o jumătate de veac de la săvîrșirea din viață a Mitropolitului Ioan Mețianu. Cu acest prilej, la 2 februarie a. c., la Sibiu, în Catedrala mitropolitană, s-a slujit un parastas întru pomenirea acestui vrednic ierarh. Au fost de față: I. P. Sf. Mitropolit Nicolae Colan, P. C. consilieri eparhiali, profesorii Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu și credincioși care, în prealabil, luaseră parte la Sf. Liturghie.

Parastasul a fost slujit de un sobor de preoți și diaconi în frunte cu P. C vicar eparhial T. Belașcu, iar răspunsurile au fost cîntate de corul studenților teologi sub conducerea P.C. Prof. Gheorghe Șoima.

P. C. Prot. Ioan Munteanu a schițat în cîteva cuvinte personalitatea și activitatea Mitropolitului Ioan Mețianu, remarcînd în deosebi faptul că în vremea păstoririi lui s-a ridicat monumentală și marea Catedrală Mitropolitană din Sibiu. Astăzi, sub ochii noștri, înfăptuirea de atunci se desăvîrșește, Catedrala fiind îmbrăcată, în întregime, pentru întîia dată în pictură nouă prin strădaniile înțelepte ale Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae Colan.

Pomenirea Mitropolitului Ioan Mețianu s-a făcut și în biserica din Sibiu-Iosefin, apoi la mormîntul său, care se află în preajma acestei biserici. De asemenea, la 6 februarie s-a slujit un parastas la Rîșnov, unde adormitul în Domnul a fost preot între anii 1853-1857 și la Zărnești unde, înainte de a urca în treapta ierarhiei, a activat ca protopop.

În cuvîntarea ocazională de la Zărnești, P. G. Prot. Dr. Vasile Coman, între altele, a spus: „Cheia de boltă a activității Mitropolitului Ioan Mețianu a fost iubirea de Dumnezeu și iubirea de oameni. Aceasta l-a îndemnat să muncească neînterupt pentru propășirea credincioșilor săi pe toate tărîmurile dar mai ales pe tărîm cultural. Ioan Mețianu a fost un părinte bun al credincioșilor, un ierarh înțelept și cu mînă binecuvîntată, care a realizat opere de seamă pentru propășirea Bisericii și a poporului”.

Odihnească în pace! D. Găugăr

Păstorul cel bun

Mitropolitul Ioan Mețianu face parte din șirul ierarhilor ardeleni, ieșiți din mijlocul poporului, care i-au înțeles vîrile și l-au sprijinit în realizarea aspirațiilor lui spre cultură și libertate națională.

Este drept, cadrele vieții bisericești și ale slujirii ei naționale au fost statornicite în Ardeal în sec. XIX de mitropolitul Andrei Șaguna. Lui îi revine meritul reînființării Mitropoliei Ardealului și dobîndirii autonomiei ei. Dar, împlinirea zi cu zi a unui ideal ieșit din sufletul acestui popor, a revenit colaboratorilor și urmașilor lui, între care Ioan Mețianu este în primele rînduri.

Ca protopop la Zărnești, timp de 17 ani, n-a scăpat nimic din ceea ce știa că se cuvine să facă pentru binele și fericirea păstorilor săi. Ieșit din mijlocul poporului și trăind în mijlocul lui îi înțelegea aspirațiile și era neobosit în susținerea dreptății lui.

În vremea aceea, cînd românii ardeleni erau asupriți, grija principală a activității Bisericii ardeleni era: înaintarea poporului român pe toate tărîmurile de activitate, dar mai ales pe tărîm cultural.

Urmînd îndemnul mitropolitului Șaguna, protopopul Mețianu a militat pentru înființarea

(Continuare în pag. 3)

Păstorul cel bun

(Urmare din pag. 2)

în toate comunele din protopopiat de școli poporale, sub îngrijirea Bisericii, cu câte 2, 3, sau chiar mai mulți învățători, iar în Bran a înființat o școală medie centrală. Pe frontispiciul acestor școli era lozincă iluminismului: „Luminează-te și vei fi. Voiește și vei putea”. Ales episcop al Aradului (1875) cuprinde în următoarele cuvinte, rostite cu prilejul înscăunării, unul din scopurile activității sale episcopale: „Putea-voi eu să scot poporul meu din robia mizeriei, lipsurilor și necazurilor care îl apasă astăzi? Mă întreb: fi-voi în stare a duce poporul meu în pământul făgăduinței, adică a-l face să nu decadă sub greutatea necazurilor sale?”.

În noua calitate a acordat toată atenția școlii și Bisericii, fiindcă ele erau atunci „singurele fortărețe, chemate să asigure existența și viitorul poporului român din Ardeal”.

În anul 1877 a înființat ziarul săptămânal: „Biserica și Școala”, dorind să deștepte prin el „simțul religios moral și respectul cuvenit Bisericii și sfințelor ei așezăminte, a înainta bunăstarea școlilor și respectiv învățămîntul poporal, pentru scopul culturii și luminii celei adevărate naționale”.

În una din numeroasele circulare către preoți și învățători a dat următoarele povești:

„Spuneți părinților că chiar dacă i-am putea da noi toate bunătățile pământului, dar nu-l vom cultiva prin școală nu i-am făcut niciun bine mare, căci fără învățatură n-ar ști nici întrebuința, nici conserva acele bunătăți”.

Înființînd în anul 1879 cu mijloacele sale proprii tipografia diecezană din Arad, îi justifica rostul astfel: „Să fim în stare a înzestra școlile noastre cu cele mai bune și ieftine cărți și așa să răspundim în publicul nostru în general și în special în clerul și în corpul nostru didactic tot mai multă lumină”.

Vreme de 24 ani, cit a păstorit ca episcop al Aradului a dezvoltat o activitate bogată și plină de roade. Așezămintele pe care le-a înființat și condus cu simț practic și realist l-au ridicat la vrednicia de ctitor al eparhiei Aradului.

Mobilul tuturor acțiunilor religioase, culturale și patriotice ale episcopului Meșianu era dragostea lui pentru popor. În vorbirea de deschidere a Adunării eparhiale din anul 1878 s-a adresat intelectualilor și le-a spus: „Trebuie să fim tot cu mai multă atenție față de popor, să fim cu mare alipire către el, desfășurînd o activitate tot mai intensă și mai rodnică, nu numai pe terenul religios-moral, ci și pe acela al deșteptării, cultivării și luminării lui, interesîndu-ne tot mai mult de soarta lui. Să ne îngrijim ca școlile noastre să fie la înălțimea chemării lor”.

Ca mitropolit al Ardealului (1898—1916), pe lângă zidirea catedralei mitropolitane și a clădirii din față de la Institutul pedagogic-teologic, Ioan Meșianu a sprijinit școlile confesionale românești (școli primare, liceul de la Brașov, gimnaziul din Abrud, etc.), a tipărit cărți didactice, a dus lupta pentru menținerea limbii române în școli, etc. A slujit idealului de unitate națională, care însușea pe românii de pe ambele versante ale Carpaților. Însăși Catedrala înmănușiază sufletele românilor ortodocși din Ardeal și Țara Românească: Iconostasul e sculptat la București, iar o icoană a Sfinței Treimi (hramul Catedralei), trimisă de la București, are pe verso granițele României, ce cuprind treimea de pe pământ, adică Moldova, Țara Românească și Ardealul. Catedrala era și o cauză națională, românească, nu numai una ortodoxă.

La moartea mitropolitului Ioan Meșianu presa bisericească din Transilvania și cea de peste Carpați a însemnat acest eveniment și a elogiat viața și activitatea sa. Iată ce scria Telegraful

La Întîmpinarea Domnului

Veniți să întîmpinăm fața Domnului
întru mărturisire. Ps. 94, 1.

2. Apoi, că e lumină, întru care toate neamurile pământului, care acum se vrăjmășesc, se vor recunoaște drept fii și fice ale lui Dumnezeu și frați și surori între ei;

3. că va fi lauda și slava celor credincioși, cari vor deveni prin El un Israel nou.

4. că prin El mulți se vor ridica în mare strălucire duhovnicească, cum iarăși mulți vor cădea (aluzie la răstignirea Mîntuitorului);

5. că prin inima caldă, duioasă și iubitoare a mamei care l-a adus pe prunc în fașe va trece durerea ca o sabie, cînd Il va vedea înălțat pe crucea de pe Golgota,

În câteva cuvinte, iată cinci profeții cu adînc înțeles privitor la mîntuirea noastră, adevăruri spuse cu atîta vreme înainte și purtînd pe brațe un prunc de 40 de zile. Ce inimă simțitoare de creștin adevărat, nu rămîne uimită! Și e știut, că piatra de încercare pentru a se adevăra, că o proorocie este adevărată sau nu o constituie tocmai împlinirea sau neîmplinirea ei la vremea sorocită. Noi știm însă, că tot ce a spus atunci dreptul Simeon s-a împlinit în întregime.

Maica Domnului face cele prescrise de Lege. Ori Legea cuprinde în vorbe omenești voia lui Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu o împlinesc și cei doi bătrîni, cînd cu credință și nădejde, zi de zi se duc la templu să vadă cu ochii lor ce li s-a spus de Domnul. Împlinind voia Domnului și unii și alții la această întîmplare a Domnului, fapta lor nu mai apare ca o întîmplare, ca o nimereală, ci ca un fapt rînduit de Dumnezeu pentru învățarea și luminarea noastră. Prin fapta și cuvintele dreptului Simeon, credincioșilor li s-au dăruit noi semne, adevăruri cu ajutorul cărora să cunoască și să recunoască *Piatra din capul unghiului* care slujește de temelie de neclătit la zidirea și înălțarea vieții creștinești.

Iată pentru ce fel de gînduri, de simțiri, ne cheamă Biserica la sărbătoarea aceasta: ca să ne dea prilej de a cunoaște și recunoaște, împreună cu dreptul Simeon și proorocița Ana, pe Mîntuitorul sufletelor noastre și de a-L întîmpina cu vrednicie; ca să ne desvelim și noi cugetele și simțămintele calde, curate și sincere de la inima noastră, înălțîndu-ne sufletul pe aripile credinței și al învățăturilor sfinte. Noi am văzut mîntuirea în Hristos revărsată de aproape 2.000 ani asupra credincioșilor din toate părțile lumii; am văzut ca fapt real petrecut, cum de aproape 2.000 de ani, cei ce-L recunosc și-L întîmpină cu credință și cu dragoste s-au ridicat pe culmi de desăvîrșire și fericire. De aceea împreună cu psalmistul David, care cu o mie de ani înaintea dreptului Simeon ne-a chemat să facem ce a făcut acesta, zicem din toată inima unul către altul:

(Continuare în pag. 4)

Biserica, la sărbătoarea „Întîmpinarea Domnului” ne aduce aminte de cele petrecute în templul de la Ierusalim la 40 de zile după nașterea cea cu trup a Domnului nostru Iisus Hristos și ne cheamă să adîncim înțelesul lor, umplîndu-ne inima de bucuria Maicii Domnului, a dreptului Simeon și a proorociței Ana, ca împlinind voia Domnului să dăm și noi slavă celui ce s-a făcut om pentru noi și a noastră mîntuire.

Duhul Sfînt, care prin harul său a făcut să tresalte inima celor de atunci, facă și azi să simțim bucuria îndeplinirii vocii lui Dumnezeu și a Sf. Bisericii!

După trecerea zilelor curățeniei, Maica Domnului vine la templu să îplinească și ea cele scrise în legea V.T., adică să aducă jertfă la altar și să închine pe prunc lui Dumnezeu, după cuvîntul legii, că tot ce se naște mai întîi de parte bărbătească — sau, cum zice Sf. Scriptură și cîntarea bisericească: „toată partea bărbătească ce deschide pîntecele” — e sfînt și aparține lui Dumnezeu și trebuie răscumpărat. Maica Domnului presimte, că *Acela*, pe care-l poartă în brațe în înfățișare sărăcăcioasă de om, n-a venit să strice *Legea*, ci să o plinească și împlinește cu sfințenie cele scrise în ea. Ce poate fi mai fericitor pentru sufletul unui credincios, decît simțămîntul că a împlinit cele rînduite și plătute lui Dumnezeu!

Dar la templu de multă vreme așteptau încă doi inși, dreptul Simeon și proorocița Ana, împlinind și ei cuvîntul lui Dumnezeu, anume să aștepte că vor vedea cu ochii lor mîntuirea și pe Mîntuitorul lumii. Amîndoi credeau cu toată puterea cugetului lor, că acest cuvînt se va împlini. Și unde-l puteau ei vedea pe Cel Făgăduit prin toți proorocii, dacă nu la templu? Veneau mereu purtînd în inimi nădejdea, că-l vor vedea curînd. Și mulți prunci au fost aduși la templu și mulți prunci au văzut ei, și inima lor n-a fost mișcată în chip deosebit. Dar în clipa în care Maica Domnului trece pragul curții templului, și mintea, și cugetul și inima lor tresaltă, se umplu de lumină, de bucurie și simț și recunosc, că *Acela* e Mîntuitorul prezis. Bătrînul Simeon înțelege că a venit ceasul în care povara celor peste 100 de ani i se va ușura; ia pruncul în brațe și însuflețit de Duhul Sfînt își deschide graiul zicînd:

„Acum slobozește pe robul Tău, Stăpîne, după cuvîntul Tău, în pace că au văzut ochii mei mîntuirea Ta pe care ai gătit-o în fața tuturor popoarelor prin Acesta, care-i lumină spre descoperirea neamurilor și mărire poporului celui credincios, adică al lui Israel cel nou”.

Aceasta este proorocia dreptului Simeon care mai pe înțelesul nostru se cuprinde în următoarele:

1. *Acela*, pe care-l ține în brațe e mîntuirea, e mîntuitorul tuturor;

Român: „...Am pierdut pe capul Bisericii noastre naționale din Transilvania, care totdeauna și în toate împrejurările a fost la locul său cînd a fost vorba ca interesele și drepturile Bisericii noastre și ale neamului să fie apărate... Ioan Meșianu a avut o mîndă binecuvîntată și de ce s-a apucat, aceea a isprăvit în cinste, spre binele Bisericii. O asemenea viață bogată în fapte mărețe va fi eternizată după cuviință în istoria Bisericii noastre, în istoria neamului nostru”.

Cuvinte de aleasă prețuire a activității sale s-au scris și în „Gazeta Transilvaniei” de la Brașov, „Drapelul” din Lugoj, „Foaia poporului român” din Budapesta, „Biserica și Școala”, și „Românul” din Arad.

La împlinirea celor cincizeci de ani de la moartea sa, Mitropolia Ardealului sub înțeleap-

ta cîrmuire a înalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit Nicolae Colan, îi cinstește memoria și îi aduce cea mai aleasă prețuire prin înfrumusețarea Catedralei Mitropolitane cu pictură nouă, în tehnica fresco.

Se poate spune că prin ierarhii ei, Biserica ardeleană a înțeles în toate vremurile și înțelege și azi sufletul și viața poporului nostru, cu cele mai adînci și mai legitime dorințe și drepturi ale lui și s-a străduit să-i sprijinească străduințele spre lumină, unitate și propășire.

Amintirea mitropolitului Ioan Meșianu e un îndemn pentru noi cei de azi de a fi mereu alături de popor în munca lui pentru desăvîrșirea vieții celei noi, de belșug și lumină, și în lupta lui pentru pace.

Păr. Vasile

La întâmpinarea Domnului

(Urmare din pag. 3)

Veniți să întâmpinăm fața Lui întru mărturisire,
Veniți să ne bucurăm de Domnul
Și să-i strigăm lui Dumnezeu, Mîntuitorul
nostru!

Săntîmpinăm fața Lui, mărturisindu-L cu laudă
Și în psalmi să-I strigăm:
Că Dumnezeu mare este Domnul,
Și împărat peste toate puterile;
Că în mîna Lui sînt marginile pămîntului,
Ale Lui înălțimile munților,
A Lui marea, că El a făcut-o,
Și uscatul, că El l-a plăsmuit.

Veniți să ne închinăm și să cădem înaintea Lui
Și așternîndu-ne la pămînt
Să ne smerim pînă la lacrimi
Înaintea lui Dumnezeu, care ne-a făcut pe noi!
(Ps. 94)

Și nu numai îl întâmpinăm, ci îl și recunoaștem drept Piatra de temelie a vieții noastre și învățătura Sf. Evangheliei Sale drept cîrma de fiecare clipă, fiind gata oricînd să putem zice ca dreptul Simeon:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpîne, după cuvîntul Tău. În pace, că văzură ochii mei mîntuirea Ta, care ai gătit-o în fața tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor și mîrire poporului Tău Israil (cel credincios).

g. m.

Gânduri din Sf. Evanghelie

DUMINICA XXXII-a DUPĂ RUSALII - A LUI ZAHU.

BISERICA — DUDUL

„S-a suit într-un dud, ca să-l vadă”.
(Luca XIX, 4)

Ce voia acest Zahu, din evanghelia de azi?
Voia să-l vadă pe Dumnezeu și să se împace cu El.

Căci sufletul său era o mare povară, pentru viața care o dusesse și o dorință aprinsă, să scape de ea: se simțea vinovat față de Dumnezeu și oameni.

Dar îi stăteau în față două piedici: *era vameș*, ceea ce aducea asupra sa pornirea celorlalți și nu îndrăzneia să se arate în primele rînduri; *era apoi mic de stat*, că de acolo de dinapoi, unde era sortit să rămînă, nu l-ar fi putut vedea nimeni.

Îi apare, însă, în față: dudul. Nu ține seama de vîrsta sa și de batjocuri. Știa sigur, că cei „înalți” n-o să se îngheșue în el și-și făcuse socoteala, că dudul o să-i îplinească statura, în așa măsură, că o să fie deasupra tuturor.

În dud l-a văzut Dumnezeu, a intrat „în casa lui”, i-a ridicat povara păcatelor, l-a mîntuit: „Astăzi s-a făcut mîntuire casei acesteia”.

Vameși, pe de o parte, ceea ce înseamnă păcătoși de pe treapta cea din urmă; *mici de stat*, mici în statura noastră spirituală, pe de altă parte, ne frămîntăm adesea că nu știm ce să facem, cum să ne apropiem de Dumnezeu și să ne împăcăm cu El, eliberîndu-ne de povara păcatului.

Stă însă și azi în fața noastră dudul lui Zahu: Biserica. Ea-i primește pe toți, cei ce au păcatul și le crește statura spirituală pînă „la starea bărbatului desăvîrșit, la măsura vîrstei plinirii lui Hristos”. (Efes. IV, 13).

Din sinul Ei, prin harul Ei, cel ce a păcătuit care se smerește și strigă după Dumnezeu, se mîntuie.

Și ceea ce nu ajung, cei care se cred înalți prin propria lor statură, cei mîndrii, ajung cei mici: „cele nebăgate în seamă” (I. Cor. 1, 28), „dacă se suie, ca să-L vadă”, în eternul dud al mîntuirii: *Biserica*.

DUMINECA XXXIII-a DUPĂ RUSALII
— A VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI. —
SMERENIA

„Cel ce se smerește pe sine, se va înălța”.
(Luca XVIII, 14)

S-a smerit Iosif în Egipt, pînă la întunecul temniței, pentru că n-a voit să primească ispitirea femeii lui Putifar (Facerea XXXIX, 20).

Dar Dumnezeu l-a înălțat, pînă la a fi primul stelnic al lui Faraon: „Tu să fi cîrmuitor peste casa mea și de porunca ta să asculte tot poporul meu” (Ibid. XLI, 40).

S-a smerit Neeman Sirianul, cînd s-a supus poruncii lui Ilie proorocul și s-a scăldat de șapte ori în Iordan (IV. Împărați, V, 14).

Dar s-a curățit de lepră și s-a înălțat pînă la vrednicia, de a fi pomenit de Mîntuitorul în evanghelia Sa (Luca IV, 27).

S-a smerit însă, mai presus decît toți din galeeriile Scripturii și ale vieții, Iisus Hristos: „carele, în chipul lui Dumnezeu fiind... s-a desertat pe Sine, chip de rob luînd, făcîndu-se asemenea oamenilor... S-a smerit pe Sine, ascultător făcîndu-se pînă la moarte — și încă moarte pe cruce. Pentru aceea și Dumnezeu L-a preaînălțat și i-a dăruit lui numele, care este mai presus de orice nume” (Filip, II, 6—9).

Căci smerenia este esența și puterea oricărei virtuți, și condiția tuturor înălțărilor.

De aceea a pus-o Mîntuitorul în fruntea Predicii de pe munte: „Fericiți cei săraci cu duhul — cei care se socotesc pe sine săraci în faptele duhului — că a acelora este împărăția cerurilor”.

De aceea a tălmăcit-o în pildă, în chipul Vameșului, în contrast cu mîndria Fariseului, prin cuvintele: „Dumnezeule, milostiv fi mie păcăiosului!”

Și de aceea a așezat Biserica această pildă, în rîndul evangheliilor de peste an, la începutul Tricului, a timpului de pocăință și de înălțare spre lumina învierii lui Hristos.

Căci numai: „Cel ce se smerește pe sine, se va înălța!”

Pr. Zosim Oancea

† Protopop On. Emil Macavei

O moarte fulgerătoare și cu totul neașteptată a răpit în 30 decembrie 1965 din mijlocul familiei sale compusă din soție și trei copii, din mijlocul bunilor săi credincioși pe vrednicul, dar atît de modestul preot Emil Macavei.

Mult regretatul defunct avea doar 49 de ani, dintre care 24 de preoție, dăruiti în via Domnului în aceeași parohie: Gornești (prot. Reghin).

Trupul defunctului a fost depus în biserica parohială unde Duminecă, 2 ianuarie 1966 i s-a oficiat prohodul la care au participat 8 preoți: P.C. Protopop David Lazăr (Tg. Mureș), P.C. Protopop Mihai Ciobanu (Reghin), Pr. Victor Fărcaș (Habic), pr. I. Antal (Toplița), Pr. I. Pădureanu (Gurghiu), pr. Cijacovschi (Jabenița), pr. D. Fărcaș (Habic) și pr. Aurel Aldea (Voivodeni).

Biserica dovedindu-se neîncăpătoare, sicriul a fost scos afară în curtea bisericii, fiind purtat pe brațele preoților concelebranți.

Credincioșii din Gornești și din alte parohii, au venit să aducă ultimul omagiu Prot. On. Emi Macavei. Zeci de cununi mortuare mărturiseau dragostea de care s-a bucurat.

Au cuvîntat: 1. Protopopul Ciobanu de la Reghin, relevînd în cuvinte răscolitoare, alesele virtuți ale lui Emil Macavei, preot adevărat și adevărat cetățean, soț și tată.

2. Protopopul David Lazăr din Tg. Mureș, completînd lista meritelor deosebite ale acestui bun slujitor și vrednic cetățean.

Protopopul Fekete Ioan în numele Bisericii Reformate;

Parohul reformat din Gornești;

Prietul Bărdășan, în numele consătenilor din Remetea.

Menționăm că preotul Emil Macavei a fost deopotrivă regretat de credincioșii altor culte, nu numai de propria-i familie. Aceasta datorită sufletului său mare, plin de înțelegere pentru alții, datorită iubirii sale de adevărat frate față de toți, și, mai mult decît orice, exemplarei sale modestii.

La sfîrșitul prohodului, sicriul cu rămășițele pămîntesti ale defunctului a fost purtat în procesiune pe ulițele parohiei pe brațele parohienilor, apoi a fost readus în curtea bisericii și îngropat la umbra sfîntului altar.

— „Doamne, lucrul pe care mi l-ai dat să-l săvîrșesc, l-am săvîrșit!”...

Cu adevărat, Părinte Macavei, lucrul Domnului ai săvîrșit timp de 24 ani, cu cuvîntul tău, dar mai ales cu faptele tale!

Fie-ți țîiina ușoară! Domnul să te primească în locașurile dreptilor!

A.

† Pr. Ioan Vlad

În ziua de 1 ianuarie 1966 preotul pensionar Ioan Vlad din parohia Glîmboaca (prot. Sibiu) a adormit în Domnul. O boală necruțătoare l-a răpit din viața aceasta. Trupul neînsuflețit, fiind adus din București în satul natal Glîmboaca, prohodirea s-a săvîrșit în ziua de 4 ianuarie 1966 de către un sobor de șase preoți în frunte cu părintele protopop stavrofor Nicolae Geangălău. P.C. Sa. în calitate de reprezentant al Centrului Arhiepiscopesc, pe de o parte, și — păstorind ani îndelungați în parohii învecinate — ca frate întru Hristos și prieten apropiat al defunctului, pe de altă parte, în cuvinte simțite și imagini luminoase a conturat viața și activitatea de aproape 40 de ani în ogorul Domnului a celui dispărut, aducînd în același timp balsamul mîngăierii peste inimile celor ce l-au petrecut pe ultimul său drum.

În numele credincioșilor, al Consiliului Parohial și al personalului bisericesc din Glîmboaca a rostit cuvinte potrivite preotul locului, Ioan Florea.

L-au plîns la căpătii o soră, nepoții, strănepoții, rudeniile, finii, prietenii, cunoscuții, credincioșii și consătenii lui dragi din Glîmboaca, precum și credincioșii veniți din împrejurimi să cinstească cu prezența plecarea dintre noi — în al 73 lea an de viață — al celui ce a fost preotul respectat și iubit, Ioan Vlad.

Dumnezeu să-l odihnească în laturea celor drepti!

Asistent

MARIE!

În ceasurile lungi de rugăciune,
Cînd arde viața mea ca o făclie,
Cînd mă topesc în flacăra cea vie,
Ca să plinesc a dragostei minune,
Stă sufletul făcut și nu mai știe
De ce cuvintele îi par nebune;
Și-n loc de stihuri nu mai poate spune,
Decît numele Tău prea scump, Marie!
Îl murmură mereu cu gust de miere,
În cîntec lin de dincolo de fire,
Mai dulce de cît ori-ce mîngiere;
Mai desfătător, ca orișice iubire,
Mai tainic, de cît orișice tăcere,
Mai strălucitor, ca ori-ce preamărire!

Z. Lațcu